

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Інститут екології Карпат НАН України
Українське товариство фізіологів рослин (Київ)
Українське ботанічне товариство
Всеукраїнська асоціація біологів рослин
Благодійний фонд української природи "Зелене око"
Friends of Lviv University, Inc., USA

**ОНТОГЕНЕЗ РОСЛИН У ПРИРОДНОМУ ТА
ТРАНСФОРМОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.
ФІЗІОЛОГО-БІОХІМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ**

Львів (Україна), серпень, 18-21, 2004

Тези II Міжнародної конференції

**II INTERNATIONAL CONFERENCE ON PLANT ONTOGENESIS
IN NATURAL AND TRANSFORMED ENVIRONMENTS.
PHYSIOLOGICAL, BIOCHEMICAL AND ECOLOGICAL ASPECTS**

August 18-21, 2004

L'viv, Ukraine

ABSTRACTS

Ministry of Education and Science of Ukraine
Ivan Franko National University of L'viv
Institute of Ecology of Carpathians National Academy of Sciences of Ukraine;
Ukrainian Society of Plant Physiologists;
Ukrainian Botanical Society;
All-Ukrainian Association of Plant Biologists;
Charitable fund of Ukrainian Nature "Green Eye";
Friends of Lviv University, Inc., USA.

Видавництво "СПОЛОМ"
Львів – 2004

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛІСОВИХ ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ КАРПАТ

Р. Яцик, В. Ступар, І. Равлюк, Ю. Гайда, В. Феннич, Г. Сав'як, І. Нагнибіда

Лабораторія лісової селекції і насінництва,
Український науково-дослідний інститут гірського лісівництва ім. П.С. Пастернака,
вул. Грушевського, 31, м. Івано-Франківськ, 76000, Україна
e-mail: yatsyk@ivf.ukrpack.net

Свідченням негативного антропогенного впливу на гірські ліси є зменшення насаджень з дубом звичайним і скельним, буком лісовим, ясенем звичайним, ялицею білою, соснами кедровою європейською і звичайною реліктовою, тисом ягідним, в'язом гірським, берекою тощо. Для їх відновлення необхідні значні зусилля лісівників із впровадження новітніх досягнень науки, в тому числі й селекційно-генетичної.

Метою даної роботи є опрацювання оптимальних підходів і стратегій збереження лісових генетичних ресурсів, проведення групування видів, враховуючи їх цільове призначення, біоекологічні особливості, характер територіального поширення, лісотипологічні і гіпсометричні умови розповсюдження, генетичну структуру популяцій, ступінь і джерела загрози збідненню генофонду і мотиви його охорони.

Об'єктами лісових генетичних ресурсів в регіоні служать лісові генетичні резервати, плюсові насадження, плюсові дерева та клонові лісонасінні плантації. Науковцями вивчено їх лісівничо-таксаційні показники, селекційну структуру, формову різноманітність, проведено порівняльний аналіз динаміки стану генресурсів, розроблено систему інтегрованих заходів із удосконалення режиму ведення господарства в них.

Пропонується такий перелік груп лісових деревних видів для карпатського регіону і прилеглих територій:

Група А. Види з наявністю великих популяцій – ялина європейська, ялиця біла, бук лісовий, дуб звичайний, явір.

Група В. Види з наявністю середніх популяцій – дуб скельний, вільха чорна, ясен звичайний, сосна кедрова європейська, клен гостролистий, береза звисла, граб звичайний.

Група С. Види з наявністю малих популяцій – сосна звичайна реліктова, тис ягідний, ясен вузьколистий, ільм гірський, берест, черешня дика.

Група D. Види, представлені окремими біотипами, або невеликими групами їх – яблуня лісова, груша звичайна, горобина-берека.

Дослідження показали, що для перших двох груп більш прийнятним є напрям збереження *in situ*, а для двох інших – *ex situ*. Враховуючи сучасний стан і характер поширення лісових порід, нами розроблені терміновість і рівень необхідних заходів для збереження їхніх генетичних ресурсів.

За ступенем терміновості проведення заходів збереження генетичних ресурсів лісові види розподіляються на три категорії, а саме:

1) терміново – *Pinus sylvestris* L. (relict), *Taxus baccata* L., *Fraxinus angustifolia* Vahl., *Ulmus glabra* Huds., *Sorbus aucuparia* Gratz., *Cerasus avium* (L.) Moeuch, *Malus sylvestris* (L.) Mill, *Pyrus communis* L.;

2) необхідно – *Pinus cembra* L., *Quercus petrae* Liebl., *Fraxinus excelsior* L., *Acer platanoides* L., *Alnus glutinosa* Gaeri;

3) бажано – *Picea abies* Karst., *Abies alba* Mill., *Fagus sylvatica* L., *Quercus robur* L., *Acer pseudoplatanus* L., *Betula pendula* Roth., *Carpinus betulus* L.

Заплановані заходи слід проводити на рівні виду (*Taxus baccata* L., *Fraxinus angustifolia* Vahl., *Ulmus glabra* Huds., *Sorbus aucuparia* Gratz., *Malus sylvestris* (L.) Mill, *Pyrus communis* L.) та на рівні популяції (усі решта вищенаведені види).

Реалізація розроблених рекомендацій сприятиме збереженню біорізноманіття.